

תוכן ענייניים

2.....	פרק א'- מבוא
3.....	פרק ב' - סקירת ספרות
3.....	ב. 1 אבטלה בישראל נתוני רקע
5.....	ב. 2 סיבות אפשריות לאבטלה-סקירה כללית
6.....	ב. 3 ההקשר הישראלי –קצבאות ואבטלה
7.....	ב. 4 ההשפעה של קצבאות כגורם משפיע על האבטלה
8.....	ב. 5 גורם משפיע: השכלה
9.....	ב. 6 גורם משפיע: עלייה
10.....	ב. 7 גורם משפיע: צמיחה
13.....	פרק ג' - השערות המחקר והניתוח האמפירי
13.....	ג. 1 השערות המחקר
14.....	ג. 2 סטטיסטיקה תיאורית של משתני המחקר
15.....	ג. 4 מודל המחקר
16.....	ג. 5 מודל הרגרסיה
16.....	ג. 6 ממצאי הרגרסיה
18.....	פרק ד' - דיון ומסקנות
20.....	רשימת מקורות

רשימת הלוחות

14.....	לוח 1 סטטיסטיקה תיאוריות של משתני המחקר
15.....	לוח מספר 2 מתאם פרסון בין משתני המחקר
16.....	לוח מספר 3 ממצאי ניתוח הרגרסיה הלינארית (OLS) המרובה לניבוי האבטלה בישראל

רשימת התרשימים

4.....	תרשים מספר 1 שיעור תעסוקה בקרב בני 25- 64 לפי מין 2012-2019
5.....	תרשים מספר 2 אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה 2016-2019
8.....	תרשים מספר 3 תרשים מספר 3 סך כל גמלאות ביטוח לאומי, 2000-2019

פרק א' - מבוא

כמו בכל מדינה מתקדמת גם בישראל, צמצום אחוז האבטלה והגברת הייצוא וקצב הצמיחה נמצאים גבוה בסדר העדיפויות של המדינה. מדינה עם אחוז אבטלה נמוך מובילה לכלכלה פורחת, וחברה יותר יציבה ופרודוקטיבית. עבודה זו בוחנת כיצד האבטלה במדינת ישראל בין השנים 2019-1999 מושפעת מהגורמים השונים: הראשון, גובה הקצבאות המשולמות לאלו אשר אבדו את מקום עבודתם, מספר מקבלי התארים האקדמיים כל שנה, מספר העולים כל שנה, אחוז הצמיחה בישראל והייצוא של המדינה. עבודה זו שמה לה לחקור את הנושא מהזוויות של מצב המשק וכן השכלת העובדים. משמע שלניתוח נוספו משתנים אשר נוגעים להון האנושי הפרטני של האדם: מידת השכלתו ולא רק משתנים רוחביים בדמות גובה קצבאות או אחוז הצמיחה. בתקווה להגיע להסבר יותר ממצא ורחב. כלומר, ישנה ההבנה כי ישנם משתנים סובייקטיביים היכולים להשפיע על האבטלה של הפרט בחברה ולא רק מצב המשק הכוללני. באופן כללי מטרת העבודה היא לבדוק את הבחירה של האדם האם להישאר מובטל או לא, תוך התחשבות במצב המשק ומאפייניו האישיים. דהיינו ששאלת המחקר העיקרית של העבודה היא: *מהי ההשפעה של גובה הקצבאות, השכלה, מספר העולים, הצמיחה והייצוא של המדינה על האבטלה?*

מבנה העבודה הנוכחית יהיה כדלקמן: בחלק הראשון יוצגו תאוריות שונות המנסות להסביר את התופעה והן יובילו אותנו אל עבר ניסוח השערות המחקר ושאלת המחקר. בחלק השני תוצג שיטת העבודה, בחלק שיבוא לאחר מכן תוצג הבדיקה האמפירית דרך שימוש בנתונים שונים ובעזרת משוואת רגרסיה לינארית מרובה. בחלק האחרון יוצג דיון בממצאי הניתוח תוך קישורם אל התיאוריות שהוצגו בתחילת העבודה.

ממצאי המחקר מראים כי לא נמצא קשר מובהק בין אחוז האבטלה לגובה קצבאות העבודה שמשולמות. ממצא עומד בסתירה עם הספרות המחקרית הטוענת כי קיים קשר חיובי וישיר בין גובה הקצבאות לבין אחוז האבטלה, משמע, שככל שגובה הקצבאות יותר גדול כך אחוז האבטלה עולה. אולם, במחקר זה נמצא כי ככל שגובה הקצבאות עולה כך אחוז האבטלה יורד, כלומר קשר שלילי זאת ועוד קשר זה אינו נמצא כמובהק. הסבר אפשרי לכך, הוא השינוי שחל בין השנים בתנאים ובקריטריונים לקבלת הקצבות. מנגד לזאת, השערת המחקר החמישית הטוענת כי יש קשר שלילי בין הייצוא של מדינת ישראל לבין אחוז האבטלה נמצאה מובהקת. כלומר שככל שאחוז הייצוא עולה כך אחוז האבטלה ירד בהתאמה. בין שאר המשתנים שנבחנו לא נמצאו קשרים מובהקים במשוואת הרגרסיה ולכן לא ניתן לנבא בעזרתם את המשתנה התלוי.

פרק ב' - סקירת ספרות

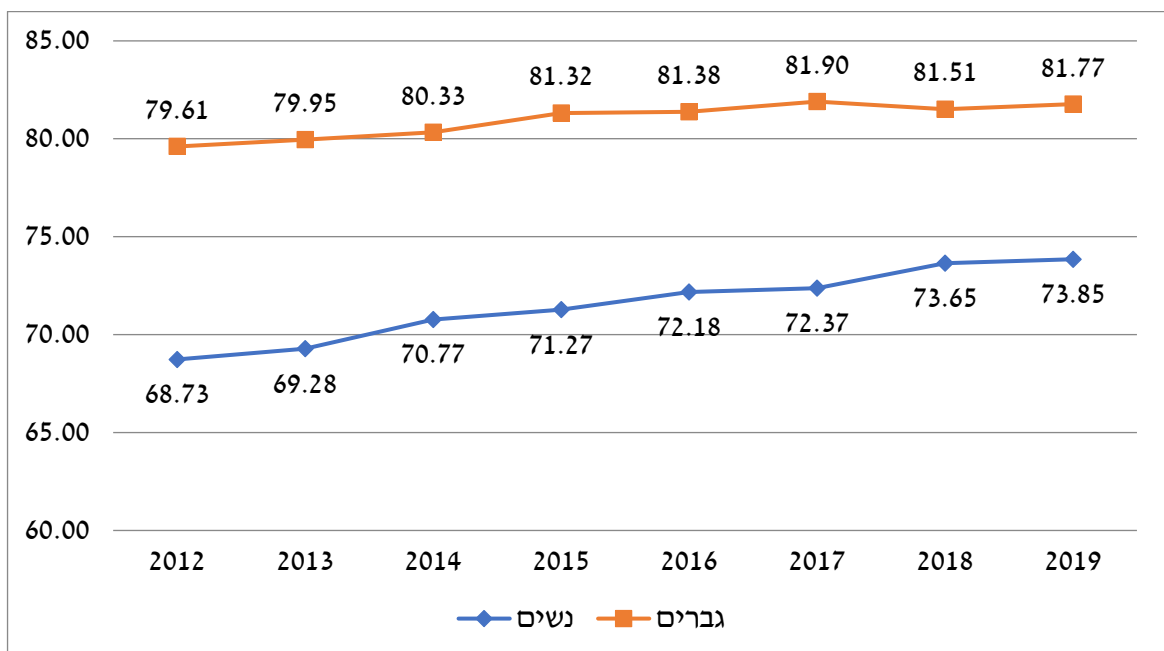
ב. 1 אבטלה בישראל נתוני רקע

בישראל, נכון לחודש יולי 2019, אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב גילאי 25-64 הינו 3.3%. כ- 80.4% מקרב גילאי 25-64 נמצאים בכוח העבודה. שיעור התעסוקה בקרב גילאי 25-64 הינו 77.7% (סקר כוח אדם, הלמ"ס). בנוסף לנתונים אלו לאורך זמן ניתן להבחין כי אחוזי הבלתי מועסקים יורד בהדרגה,

מול עלייה בשיעור התעסוקה. כך למשל בתרשים 1 נראה כי שיעור התעסוקה בקרב נשים עלה מ-68% בשנת 2012 ל 73% בשנת 2019, כאשר אצל הגברים שיעור התעסוקה עלה מ-79% ל-81% לאותה תקופה. בהמשך לזאת, נראה כי אחוז הבלתי מועסקים יורד בהדרגה, כך שאם בשנת 2016 הוא עמד על 4.8% כיום בשנת 2019 הוא עומד על 3.8%. כאשר לפי הסטנדרטים כיום אחוז אבטלה "בריא" נע בין 3% ל-4%.

מדינת ישראל ידעה עליות ומורדות של מצב האבטלה, באופן כללי מראשית שנות השמונים ועד לשנת 1992 אחוז האבטלה נשאר די יציב עם עליות וירידות קלות במשך השנים. הקפיצה האחרונה הגדולה שהמשק הישראלי חווה באחוז האבטלה הייתה כתוצר של גלי העלייה הגדולים מבר"מ לשעבר, שגרמו לאחוז האבטלה לעלות ל-11.2% (אחדות, לביא וסולה 2000). ברם, אחוז האבטלה ירד לאחר מכן לשיעור של כ-6% מכוח העבודה.

תרשים מספר 1 שיעור תעסוקה בקרב בני 25-64 לפי מין 2012-2019.

מקור: סקר כוח אדם לחודש יוני ולרבעון השני 2018 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.